

CYFARFOD	PWYLLGOR ARCHWILIO A LLYWODRAETHU
DYDDIAD	30 TACHWEDD 2017
TEITL	TREFNIADAU DIOGELU RHAG COLLI RHYDDID (DOLS)
AWDUR	ALED DAVIES, PENNAETH OEDOLION, IECHYD A LLESANT

- 1) Yng nghyfarfod y Gweithgor Gwella Rheolaethau a gynhaliwyd ar 11 Medi 2017, trafodwyd materion yn codi o'r archwiliad a wnaed i drefniadau y Cyngor o ran Diogelu Rhag Colli Rhyddid (Deprivation of Liberty - DoLs). Tra yn nodi bod cryn ymdrech wedi ei wneud eisoes, mynegodd y Gweithgor eu hawydd i gryfhau trefniadau a rheolaeth mewnol a thrwy hynny i wella gallu'r Cyngor i ymateb i ofynion statudol a lleihau risgiau cyfreithiol ac ariannol i'r Awdurdod.
- 2) Nid bwriad yr adroddiad yma yw ail godi y materion a drafodwyd yn y Gweithgor ac sydd yn ymddangos yn y cofnodion, ond yn hytrach i gynnig eglurhad pellach ar ymrwymiad ehangach yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant i ymateb i'r argymhellion.
- 3) Er bod yr Adran wedi neilltuo adnoddau presennol a gwneud defnydd o adnoddau newydd trwy'r broses bidio ar gyfer creu capasiti i ymdrin â materion DoLs, mae'r Gweithgor wedi nodi bod cyfraniad ehangach gwasanaethau yr Adran i ymdrin â'r llwyth gwaith o asesu ac adolygu achosion DoLs yn gwbl allweddol i'r rhaglen. Ym mis Medi nid oedd y Gweithgor yn argyhoeddedig bod yr elfen yma yn cael ei weithredu'n effeithiol.
- 4) Mae'r Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant yn cydnabod nad oedd y trefniadau ar gyfer yr elfen yma wedi eu cadarnhau ym mis Medi ond gellir cadarnhau bod camau wedi eu cymryd ers hynny i wella'r sefyllfa. Mae y flaenoriaeth a roddwyd i'r newidiadau yn y Gwasanaeth Pobl Hyn i drefniadau gweithio mewn 5 ardal wedi cyfrannu at arafwch yr Adran yn rhoi trefniadau cadarn yn ei lle.
- 5) Ar y 25ain o Hydref, cynhaliwyd trafodaeth gyda rheolwyr y gwasanaethau ynglŷn â rôl swyddogion 'Best Interest Assessors' (BIA) ac yn dilyn hyn mae'r trefniadau canlynol wedi eu gweithredu:-
 - Mae pob swyddog BIA yn cael eu rhyddhau am ddiwrnod pob mis i gynnal un asesiad.
 - Bydd yr arweinwyr ardal yn atgoffa bob swyddog BIA o'r disgwyliad yma ac i'w cefnogi trwy drefniadau goruchwyliaeth broffesiynol misol yr Adran.
 - Mae trefniadau wedi eu rhoi yn ei lle i gefnogi'r swyddog BIA oedd angen magu hyder o ran cwblhau asesiadau.

- Mae disgwyliadau clir wedi eu gosod o ran rôl yr arweinwyr ardal ac ymarferwyr arweiniol i sicrhau bod y rhaglen DoLs yn cael ei gweithredu'n effeithiol ac amserol fel rhan annatod o waith y timau ardal.
- 6) Er bod 29 o staff yr Adran wedi cymhwyso fel swyddogion BIA, mae absenoldeb salwch tymor hir, cytundebau gwaith rhan amser, cyfnodau mamolaeth a phenodiadau i swyddi eraill yn golygu mai tua 20 o swyddogion sydd ar gael ar gyfer cyflawni'r gwaith yma. Fodd bynnag, mae'r Adran yn cydnabod bod y cyfraniad yma yn allweddol i waith DoLs a bydd pob ymdrech yn cael ei wneud i'w hwyluso a'i gefnogi.
 - 7) Mae yn briodol hefyd i dynnu sylw at effaith posib blaenoriaethu y gwaith yma dros elfennau eraill o waith dydd i ddydd yr Adran.
 - 8) Gall ymrwymo swyddogion BIA i un asesiad y mis amharu ar allu'r timau ardal i ymateb yn amserol ac effeithiol i'r galw am wasanaethau o fewn yr ardaloedd hynny ac o bosib yn dylanwadu rhyw gymaint ar yr amserlen o integreiddio gwasanaethau gyda iechyd. Efallai bod y risg yma yn fwy yn yr ardaloedd hynny lle mae yn anodd recriwtio staff gofal wedi cymhwyso. Dim ond trwy weithredu'r drefn newydd y gellir rhoi maint i'r risg yma a hynny yn bennaf drwy gadw golwg os oes cynnydd yn ein rhestrau aros am wasanaethau yn yr ardaloedd.
 - 9) Yn ogystal, mae natur y gwaith yn golygu na all gweithwyr gynnal asesiad BIA ar achosion sydd yn gyfarwydd iddynt. O ganlyniad bydd rhaid iddynt gwblhau asesiadau ar achosion y tu allan i'w hardal waith arferol. Fel arfer maes asesiad yn cymryd 8 i 10 awr ac fe fydd yr angen i deithio ac ymgyfarwyddo ag achosion yn cynyddu y mewnbwn oriau yma.
 - 10) Gall yr Adran Oedolion, Iechyd a Llesiant gynnig sicrwydd i'r Pwyllgor y bydd y newidiadau yma yn cael eu gweithredu ac y bydd y sefyllfa o ran cynnal adolygiadau DoLs ac effaith posib ar wasanaethau ehangach yn cael eu monitro.
 - 11) Gyda'r trefniadau yma yn ei lle a'r mwyafrif o benodiadau yn yr Uned Diogelu a Sicrwydd Ansawdd wedi eu gwneud, bwriedir adrodd ar y cynnydd a wnaed i'r Gweithgor Rheolaethol ymhen 6 mis.